

Ypač tiems vaikams, kurie lanko logopedines pratybas greičiau įsitvirtintų taisyklingas garsų tarimas, **labai svarbu** bendraujant grupėje, kasdieninėje veikloje, vaikui priminti:

- ✓ Jei kiša liežuviuką tarp dantukų tariant žodžius su **s** ir **z** garsais (sigmatizmas):
  - „*paslėpk liežuvį už dantukų*“ (suglausti dantukus, kad neišlystų liežuviukas);
  - liežuviukas nusileidęs prie apatinių antukų alveolių.
- ✓ Jei vietoj garsų **š**, **ž** taria **s**, **z**:
  - lūpos suapvalinamos ir atkišamos į priekį;
  - liežuvio galiukas priartinamas prie viršutinių dantų alveolių ir sudaro su jomis ankštumą.
- ✓ Jei vietoj garso **k** taria **t**:
  - burnytė truputi pravira;
  - liežuvio galiukas nuleistas, o nugarėlė pakilusi

VAIKUI IŠTARUS NETAISYKLINGOS STRUKTŪRUS AR SUKŪRUS NAUJĄ ŽODĮ – PATAISYTI VAIKĄ, ĮVARDINANT TEISINGĄ ŽODĮ.

VAIKO KALBA

(Atmintinė pedagogams)

Šaltiniai:

- <https://www.mylu.lt/blogs/kalbos-raida-straipsniai/faktaiirmitai>
- <https://www.tavovaikas.lt/lt/darzelinukas/g-63953-kokio-amziaus-vaikas-turetu-nustoti-sveplaves-ir-kada-sveplavimas-rodo-kalbos-sutrikimus>
- Žaidimai, padedantys ugdyti vaikų neišsivysčiusią kalbą
Rekomendacijos tėvams (globėjams), darželių auklėtojoms.
- <http://www.zuikiuola.lt/straipsniai/params/post/2095919/tarpdantinis-sigmatizmas>

Parengė:

Logopedė Monika Unikaitė
Psichologė Rita Bagdonaitė
Logopedė Rima Juknevičienė

Kėdainiai
2023 m.

Į KĄ ATKREIPTI DĖMESĮ

Ženkilai, rodantys kalbos sutrikimą, kai vaikas:

- Susiduria su sunkumais mokytis ir naudoti žodinę ir/ar rašytinę kalbą
- Jam sunku išmokti ir naudoti gestus
- Jis naudoja mažai žodžių, sunkiai sudeda sakinį ar negeba palaikyti/dalyvauti pokalbyje
- Vaikui sunku vykdyti nurodymus ir išsakyti savo mintis
- Jis naudoja tik trumpus, paprastus sakinius
- Sumaišo žodžių tvarką
- Netaisyklingai naudoja veiksmažodžius (pvz., „aš eiti į darželį“, vietoj „ašėjau į darželį“)
- Sakiniuose pamiršta pasakyti svarbius žodžius
- Vaikui sunku atsiminti ir pritaikyti reikiamą žodį kalboje
- Vaikas kartoja dalį klausimo arba visą klausimą prieš atsakant į jį arba visai nebeatako
- Vaikas kalba tik su pažįstamais žmonėmis, su kitais visai nekalba
- Vaikas nežino daugybės žodžių reikšmės
- Daugelis vaikų tarties trūkumų išnyksta savaime, kai jie sulaukia 4–5 m. Toks šveplavimas vadinamas fiziologiniu. Jei laikui bėgant tarimo trūkumai nepranyksta, jei keturmetis daugelį žodžių iškraipo, garsus taria netaisyklingai, sukeičia ar praleidžia, būtina konsultuotis su logopedu.

PATARIMIAI

Kalbos ugdymo negalima atsieti nuo vaiko kasdieninio gyvenimo ir patirties. Galbūt auklėtojos galės panaudoti siūlomus kalbos ugdymo žaidimus

- **Foneminė klausia** - tai ne tik garsų suvokimas, bet ir kiti fonologiniai dalykai – intonacija, kalbos tempas, balso stiprumas.

ŽAIDIMAI:

- „Juda – nejuda“. Ištarus žodį, kuriame yra garsas r, vaikai reaguoja sutartu ženklu (suploja, atsistoja, mojuoja ir pan.), pasako, ar pavadintas objektas juda ar nejuda. Išgirdę žodį su garsu l, vaikai lieka ramūs, nerodo sutartinių ženklų. Juda: lapė, lapai, lokys, laivas, lėktuvas, saulė, vilkas, elnias, balandis, gulbė. Nejuda: ropė, rožė, raktas, ramunė, rąstas, rankinė, radijas, morka, tortas, grindys.
- „Stop. Pričiupau!“ Vaikai paveikslėliuose pavadina daiktus. Reikia atidžiai visiems klausyti ar draugas žodžius taria teisingai. Jei suklysta ir žodį ištaria šveplai, kiti turi tai išgirsti ir pasakyti, kaip reikia tarti teisingai.

- **Gramatinio taisyklingumo** ugdyme naudojame paveikslėlius, gamtinę medžiagą, aplinkos daiktus ir t. t.

ŽAIDIMAI:

- „Aš – pradžia, tu – pabaiga“. Pradedame sakyti sakinį ir metame kamuolį, o vaikai atmesdami kamuolį turi užbaigti sakinio mintį (Miške prinoko uogos... žemuogės,

avietės, mėlynės. Dabar lauke šalta, o vasara buvo... šilta. Naktį būna tamsu, o dieną... šviesu.).

- „Kas pasikeitė?“ Vaikai apžiūri, kur sudėti daiktai ar žaislai. Po to pasiūloma užsimerkti ar nusisukti. Vienas ar keli vaikai tuo metu pakeičia žaislų ar daiktų vietą. Visi bando prisiminti, kur kas buvo prieš tai, o kur yra dabar: „Kamuolys buvo prie stalo, o dabar yra po stalu“. „Vaza stovėjo ant stalo, o dabar stovi ant palangės“.

- Paprastai net 5 – erių metų vaikų **rišioji kalba** apsiriboja mėgstamos pasakos, įdomaus filmo ar įvykio iš savo gyvenimo pasakojimu, nesudėtingo siužeto ar paveikslėlių serijos atkūrimu.

ŽAIDIMAI

- „Paslaptingas maišelis“. Vaikai nežiūrėdami maišelyje užčiuopia vaisių (ar kitą daiktą), turi jį atspėti, įvardinti ir, ištraukę iš maišelio, apibūdinti.
- „Turgelyje“. Aptariame ir pasakojame apie vaisius, daržoves: Kas tai yra?, Kaip atrodo? (dydis, forma, spalva, skonis, kokias dalis turi); Kur užauga?; Kaip naudojame? (šviežią, virtą, keptą, raugintą, džiovintą ir kt.).

